

Vilkår om norskopplæring for stønad til livsopphold etter sosialtjenesteloven

Lov av 18. desember 2020 nr 142

Tone Huuse Svesengen, sosial enhet

Statsforvalteren i Innlandet

25. feb 2021

Sotjl. § 20 a. Bruk av vilkår for personer under 30 år (trer i kraft nå)

- Det skal stilles vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad til personer under 30 år. **Dersom manglende norsk- eller samiskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen, skal det vurderes å stille vilkår om norsk- eller samiskopplæring. Dersom vedkommende har hatt rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram, jf. integreringsloven § 8, og manglende norskkunnskaper er årsaken til at personen ikke er selvhjulpen, skal det stilles vilkår om norskopplæring. Tredje punktum gjelder ikke for **samiskspråklige stønadsmottakere**. Det skal ikke stilles vilkår om aktivitet når tungtveiende grunner taler mot det.**
- Det kan også stilles andre vilkår for tildeling av økonomisk stønad, inkludert vilkår etter [§ 25](#).

Sotjl. § 20 a. Bruk av vilkår for personer under 30 år (trer i kraft nå)

- Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket. De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stønadsmottakeren eller begrense hans eller hennes handle- og valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller i andre lover.
- Ved brudd på vilkår kan det fattes vedtak om at stønaden reduseres, forutsatt at det i vedtaket om stønad er informert om muligheten for slik reduksjon.
- Kommunen kan innhente opplysninger om stønadsmottakeres rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram fra Nasjonalt introduksjonsregister.
- Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om plikten til å stille vilkår om aktivitet og reduksjon av stønaden.

Vilkår – 1. typetilfelle

Det innføres en plikt for kommunen til å stille vilkår om norskopplæring, dersom manglende norskkunnskaper er årsaken til at en person ikke er selvhjulpen, **og** personen har hatt rett og plikt til å delta på introduksjonsprogram (norskopplæringsplikt).

Vilkår – 2. typetilfellet

Videre innføres det også en plikt for kommunen til å **vurdere** å stille vilkår om norskopplæring for alle andre mottakere av økonomisk sosialhjelp som ikke er selvhjulpne fordi de ikke kan norsk (vurderingsplikt).

Hvem og hva?

Begge endringene skal i første omgang gjelde stønadsmottakere under 30 år, som allerede er omfattet av aktivitetsplikten i sosialtjenesteloven.

Vilkår som styrker personens norskkunnskaper kan enten være gjennom deltakelse i norskopplæring eller gjennom andre aktiviteter som gjør at mottaker bedrer språknivået sitt

Unntak ved tungtveiende grunner

Unntak fra deltakelse i aktivitet vil **ikke** kunne begrunnes med at kommunen ikke har et egnet aktivitetstilbud,

med mindre den enkelte har særlige behov for tilrettelegging som det ikke med rimelighet kan forventes at kommunen skal kunne dekke.

Likevel kan forholdene i den enkelte saken være slik at det foreligger tungtveiende grunner for å fritta personen fra aktivitet knyttet til språk, mens vedkommende er i stand til å delta på annen type aktivitet etter den generelle aktivitetsplikten i sosialtjenesteloven §§ 20 og 20 a. Kommunen må da stille krav om å delta i slik annen type aktivitet.

Varigheten av plikten til å stille vilkår om norskopplæring

Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) lagrer informasjon om deltakelse i introduksjonsprogram i et begrenset tidsrom. Det foreslås at det reguleres i forskrift hvor lenge plikten gjelder, og at dette tilpasses NIR.

Det påpekes at personer som har hatt rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram, men hvor opplysninger om dette ikke fremkommer eller eventuelt ikke lenger fremkommer i NIR, slik at vedkommende av den grunn ikke omfattes av norskopplæringsplikten, uansett vil kunne omfattes av **vurderingsplikten**

Konsekvenser av at vilkår ikke overholdes

Ved brudd på vilkår vil stønaden kunne reduseres, jf. sosialtjenesteloven §§ 20 tredje ledd og 20 a tredje ledd.

Kommunen kan velge å la vilkårsbruddet få andre konsekvenser enn reduksjon av stønaden.

Tilsyn med praktisering av norskopplærings- og vurderingsplikt

Kommunale plikter er omfattet av tilsynsbestemmelsen i sosialtjenesteloven § 9. Statsforvalteren fører tilsyn med Nav-kontorets vurdering av vilkårsstillelse overfor stønadsmottakere under 30 år og med vurderingen av om det skal stilles vilkår overfor andre stønadsmottakere.

De foreslåtte endringene står ikke i en annen stilling enn hva gjeldende §§ 20 og 20 a gjør. Det foreslås derfor ingen endringer i tilsynshjemmelen i § 9. Tilsynsmyndighetene vil fortsatt kunne føre tilsyn med Nav-kontorets praktisering av §§ 20 og 20 a, inkludert endringene som foreslås om norskopplærings- og vurderingsplikt.

I forlengelsen av ansvaret for å føre tilsyn med at kommunene oppfyller pliktene etter §§ 20 og 20 a, har Statsforvalteren også et ansvar for å gi kommunene veiledning som er et viktig element for å sikre god kvalitet i forvaltningen av norskopplærings- og vurderingsplikten.